

KAPITOLA SEDMÁ

עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר

V předchozích kapitolách bylo vysvětleno, že Tóra je božský rozum, oddělený od všeho tělesného. Proto není možné Tóru získat jinak než oddělením se (PRIŠUT) od věcí pozemských. Stejně tak není možné, aby bylo studium Tóry motivováno přízemními pohnutkami, osobním prospěchem, slávou (KAVOD) nebo nějakým hmotným požitkem. Pokud by přesto někdo Tóru studoval z takto nízkých důvodů, spojoval by ji s něčím, co jí není hodno, s něčím, co pro ni představuje nedostatek (HEDER).

V první kapitole traktátu Taanit (7a) řekl rabi Bana: „Každému, kdo studuje Tóru pro samo poznání (LIŠMA, doslova pro její jméno), se Tóra stane balzámem života, jak je psáno (Př 3:18): ‚Je stromem života pro ty, kdo se jí přidržují,‘ a jak je psáno (Př 3:8): ‚Bude léčbou tvého těla,‘ a jak je psáno (Př 8:35): ‚Kdo mne nalezne, nalezne život.‘ Ale ten, kdo Tóru nestuduje pro samo poznání, tomu se stane nápojem smrti.“ Tak jako lékař předepíše nemocnému hojivý balzám, který působí zvenku, tak také Tóra zůstává od člověka oddělená. Tóra je balzámem života pro ty, kdo studují pro samo poznání, ale zároveň může být i nápojem smrti pro studenta, který o samo poznání neusiluje. To již bylo vysvětleno v knize *Derech chajim* v komentáři k Mišně (Pirkej avot 1:13):

„Kdo zneužije Korunu Tóry, propadne hrdlem.“ Míra trestu odpovídá závažnosti zneužití svaté věci (KODEŠ) ke všedním záležitostem (CHOL), protože je známo, že Tóra stanovuje trest smrti v případě znesvěcení svatých předmětů a obětin. Smrtí končí každé spojení hmotného s nehmotným, protože při střetu dvou sil, silnější a svatější přemůže tu slabší a nižší. Na základě znalosti tohoto principu reagovali i Šimšonovi rodiče ve větě (Soudců 13:22): „Spatřili jsme Boha, jistojistě zemřeme.“ Vždyť cožpak znamená pro lidi setkání s Bohem jistotu smrti? Ne, ale přesto není vhodné spojovat (Boží) svatost s (lidskou) všedností.

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְכַּת וְשִׁמְעוּ
יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ

Rabíni ustanovili, že studiu Tóry musí předcházet požehnání (BERACHA) na důkaz lásky, s níž Tóru studujeme. V traktátu Brachot (11b) řeší Talmud otázku konkrétního znění tohoto požehnání. Rabi Jehuda bar Aši v diskusi zastával tuto verzi požehnání: „Budiž požehnán Bůh, král světa, který nás posvětil svými příkazy (MICVOT) a přikázal nám zabývat se slovy Tóry (LAA-SOK BEDIVREJ TORA).“ Rabi Jochanan dával přednost znění: „Bože, prosím, ať nám zesládnou slova Tvé Tóry v ústech a v ústech tvého lidu, domu Izraele, abychom byli my, naše děti a všichni z domu Izraele znalí Tvého Jména a učili se Tvou Tóru k její slávě. Budiž požehnán Bůh, který učí Tóru svůj lid Izrael.“ A rav Hamnuna navrhol verzi: „Budiž požehnán Bůh, král světa, který si

nás vybral z ostatních národů a dal nám svou Tóru. Budiž požehnán Bůh, dárce Tóry.“

Vysvětlení těchto tří názorů je následující: Rabi Jehuda se domníval, že požehnání před studiem Tóry musí mít stejnou formu jako požehnání před jakýmkoliv jiným příkazem, tedy v podobě: „Budiž požehnán Bůh, král světa, který nás posvětil svými příkazy a přikázal nám plnit ten a ten příkaz.“ A to, že zvolil formulaci „zabývat se slovy Tóry“ místo „studovat Tóru“, vyplývá ze skutečnosti, že si pod výrazem „studium Tóry“ obvykle představujeme studium vedoucí k poznání konkrétního náboženského předpisu (HALACHA), zatímco do výrazu „zabývat se slovy Tóry“ jsou zahrnuty i jiné aspekty Tóry, které je možné poznávat. Navíc studium Tóry je doménou myšlení (MACHŠAVA, *myšlenka*), a má-li být předepsané požehnání podobné požehnáním před jinými příkazy, musí se, tak jako jiné příkazy, vztahovat k výkonu konkrétního činu (MAASE). A podle židovského práva není myšlenka činem, na rozdíl od hovoru a s ním souvisejícího pohybu rtů. Proto zvolil rabi Jehuda výraz „zabývat se slovy Tóry“, který má širší význam a méně implikuje čistě myšlenkovou aktivitu.

Rabi Jochanan se ovšem nedomníval, že by mělo požehnání před Tórou připomínat jiná požehnání, ustanovená před plněním příkazů. Podle něj totiž není studium Tóry srovnatelné s ostatními příkazy, už jen proto, že studijní úspěch nespočívá v lidských rukou. Je to Bůh, ne člověk, kdo rozvíjí žákův rozum ze stavu možného poznání do stavu poznání skutečného (MIKACH EL POAL, *doslova z potenciálu do reality*). Proto se rabi Jochanan přikláněl k textu „Bože, prosím, ať nám ze-

sládnou slova Tvé Tóry v ústech“, který více připomíná prosbu než požehnání.

A podle názoru rav Hamnuny je třeba ze všeho nejvíce Bohu děkovat za samotný fakt darování Tóry. Kdyby ji totiž Bůh Izraeli sám nedal, tak by ji Izrael nikdy nemohl získat. Text, který rav Hamnuna zvolil, je možné rozdělit na dvě části. V první Bohu děkujeme za darování Tóry na hoře Sinaj (Budiž požehnán Bůh, král světa, který si nás vybral z ostatních národů a dal nám svou Tóru) a v druhé za to, že Bůh dává Izraeli Tóru každý den (Budiž požehnán Bůh, dárce Tóry). Kdyby Bůh nedával Tóru Izraeli každý den, tak by ji židovský národ, Bože chraň (CHAS VEŠALOM), zapomněl, jak je známo mistrům kabaly.

Třetí požehnání je, jak dále uvádí Gemara, ze všech nejdůležitější a ta ostatní převyšuje. Dotýká se totiž prvotního daru Tóry, kdy Bůh dal Tóru Izraeli, a tím ji přivedl na svět, v němž do té doby vůbec nebyla, a zároveň zmiňuje i každodenní darování Tóry, které se děje neustále, tedy i dnes. Rav Papa ukončil diskusi v Talmudu návrhem: „Říkejme ta požehnání všechna.“ První z nich jako obdobu požehnání před jinými příkazy, druhé jako prosbu za rozvinutí našeho rozumu a třetí jako dík za výběr židovského národa a každodenní dávání Tóry. A tak také činíme.